

Fan/modul kodi 302NNA 2.5	Fan/modul turi Tanlov	Ta'lim tili o'zbek	Ishlab chiqilgan o'quv yili 2023/2024				Mustaqil ta'lim (soat)	Jami yuklama (soat)		
			O'quv mashg'ulotlari (soat)							
Semestr	Har bir semestrdaqi modulning nomi	Haftalik dars soatlari	Jami:			laboratoriya	Jami yuklama (soat)			
			ma'ruza	seminar	amaliy					
3	Neyming nazariyasi va amaliyoti	4	4	60	20	0	40	0	60	120
	Jami:	4	4	60	20	0	40	0	60	120

I. FANNING MAZMUNI

"Neyming nazariyasi va amaliyoti" fanidan matn lingvistikasi fanining ilmiy-nazariy masalalari, matn birliklari, matn tiplari, matnning bog'lovchi vositalari, matnning lingvistik tahlili, matnning kommunikativ-pragmatik mazmuni *haqida tasavvur va bilimlar beriladi, shuningdek*, muayyan nazariy masalalarga oid fikrlarni bayon etishi, ushbu fikrlarga nisbatan tanqidiy munosabatini shakllantirishga o'rgatish, matn tiplari va matn birliklarini farqlash va tahlil qilinishi.

Fanda neyning nazariyasi tarixiga kirish, zamonaviy uslublar, shuningdek, ushbu sohadaqi ba'zi maxsus tadqiqotlar tanishtiriladi.

2. FANNI O'QITISH NATIJALARI VA SHAKLLANADIGAN KASBIY KOMPETENSIYALAR

- matn lingvistikasi fanining ilmiy- nazariy masalalari, matn birliklari, matn tiplari, matnning bog'lovchi vositalari, matnning lingvistik tahlili, matnning kommunikativ-pragmatik mazmuni *haqida tasavvur va bilimga ega bo'lishi*;
- muayyan nazariy masalalarga oid fikrlarni bayon etishi, ushbu fikrlarga nisbatan tanqidiy munosabatini shakllantirish;
- matn tiplari va matn birliklarini farqlash va tahlil qilish *ko'nikmalariga ega bo'lishi*;

- matnlarni tahlil va tahrir qilish;

- o'z nuqtayi nazarini ilmiy asoslab berishi va bulardan amaliy masalalarni yechishda foydalana bilish foydalanish *malakalariga ega bo'lishi kerak*

3. O'QUV FANI O'QITILISHI BO'YICHA USLUBIY KO'RSATMALAR

"Neyming nazariyasi va amaliyoti" fanini o'tishda interfaol metodlar, xususan, nutqiy tahlil, gap bo'laklari metodi, distributiv metod, bevosita ishtirok etuvchilarga ajratish metodi, transformatsion metod, statistik metod, ma'no komponentlarini tahlil qilish metodi, analiz, sintez usullaridan foydalaniladi.

4. TALABALARNI BAHOLASH TARTIBI:

Talabalarning bilimni baholash tartibi O'zbekiston Respublikasi Oliy va o'rta maxsus ta'lim vazirining 2018-yil 9-avgustdagi 19-2018-son buyrug'i bilan tasdiqlangan "Oliy ta'lim muassasalarida talabalar bilimni nazorat qilish va baholash tizimi to'g'risida"gi Nizom talablari asosida belgilanadi.

1. Nazoratlarni amalga oshirish tartibi.

Oraliq nazorat: o'tilgan mavzular bo'yicha *test* yoki *yozma* shaklda o'tkaziladi.

Yakuniy nazorat: Fan bo'yicha semestr davomida o'tilgan mavzular bo'yicha *test* shaklida o'tkaziladi.

2. Talabalarining bilimni baholash mezonlari:

talaba mustaqil xulosa va qaror qabul qiladi, ijodiy fikrlay oladi, mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda - **5 (a'lo) baho**;

talaba mustaqil mushohada yuritadi, olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda - **4 (yaxshi) baho**;

talaba olgan bilimni amalda qo'llay oladi, fanning mohiyatini tushunadi, biladi, ifodalay oladi, aytib beradi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega deb topilganda - **3 (qoniqarli) baho**;

talaba fan dasturini o'zlashtirmagan, fanning mohiyatini tushunmaydi hamda fan bo'yicha tasavvurga ega emas deb topilganda - **2 (qoniqsiz) baho** bilan baholanadi.

Esoh: Nazorat turlari, shakllari va soniga keyingi semestriar davomida kafedra yig'ilishi qarorlariga asosan o'zgartirish kiritish huquqi beriladi.

Nazoratlarning o'tkazilishi muddatlari muayan o'quv yilida tasdiqlangan o'quv jarayoni jadvali asosida tashkil etiladi.

5. O'QUV MASHG'ULOTLARI VA MUSTAQIL TA'LIM QISMI

3-SEMESTR

1. Ma'ruza mashg'ulotlari

Nö	Ma'ruza mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
1-bob (modul) mavzusi			
1	Kirish. "Neyming nazariyasi va amaliyoti" fanining maqsadi, vazifasi, ahamiyati, obyekt va predmeti.	Neyming, nazariya, amaliyot, maqsad, vazifa, ahamiyat, obyekt va predmeti.	2
2	Tilshunoslikda neyning muammolarini o'rganilishi	Tilshunoslikda neyning muammolarini o'rganilishi	2
3	Nom yaratish faoliyati va neyning lingvistikasining dolzarb muammolari	Nom yaratish faoliyati va neyning lingvistikasining dolzarb muammolari	2
4	Tilda nom yaratishning asosiy tendensiyalari	Tilda nom yaratishning asosiy tendensiyalari	2
5	Nom yaratishning fonetik xususiyatlari	Nom yaratishning fonetik xususiyatlari	2
6	Nom yaratishning leksik-semantik xususiyatlari	Nom yaratishning leksik-semantik xususiyatlari	2
7	So'z yasash va nom hosil qilish modellari	So'z yasash va nom hosil qilish modellari	2
8	Neyming va onomastika	Neyming va onomastika	2
9	Nomlarning mavzuy guruhleri	toponim, gidronim, kosmonim, antroponim, gidronim	2
10	Nomlarning informativlik, kommunikativ natijaviylik va ta'sir ko'rsatish vazifalari	Informativlik, natijaviylik, ta'sir ko'rsatish	2
Jami:			20 s.

2. Amaliy mashg'ulotlar

Nö	Amaliy mashg'ulot mavzulari	Qisqacha tavsifi (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
1	Neyming lingvistikasining nazariy masalalari	Neyming lingvistikasining nazariy masalalari	2
2	Tilda nom yaratishning asosiy tendensiyalari	Tilda nom yaratishning asosiy tendensiyalari	2
3	Fononimlar: nomlarda unillar va undoshlar simmetriyasi	Fononimlar: nomlarda unillar va undoshlar simmetriyasi	2
4	Nom yaratishning leksik-semantik	Nom yaratishning leksik-	2

	xususiyatlari bo'yicha mashq	semantik xususiyatlari bo'yicha mashq	
5	Nomlarda so'z yasash modellari	Nomlarda so'z yasash modellari	2
6	Onomastika va uning tarmoqlari, Neyming va onomastika	Onomastika va uning tarmoqlari, Neyming va onomastika	2
7	Ergonimlar va uning mavzuy guruhlari	Ergonimlar va uning mavzuy guruhlari	2
8	Ergonimlarning pragmatik tahlili	Ergonimlarning pragmatik tahlili	2
9	Nom yaratish usullari	Nom yaratish usullari	2
10	Nomlarning informativlik, kommunikativ natijaviylik va ta'sir ko'rsatish vazifasi bo'yicha mashq	Nomlarning informativlik, kommunikativ natijaviylik va ta'sir ko'rsatish vazifasi bo'yicha mashq	2
11	Nomlashda xorij so'zlaridan foydalanish bo'yicha mashq	Nomlashda xorij so'zlaridan foydalanish bo'yicha mashq	2
12	O'zbek tilida nomlardan foydalanish amaliyoti bo'yicha mashq	O'zbek tilida nomlardan foydalanish amaliyoti bo'yicha mashq	2
13	Hududiy nomlar ko'rsatkichi bo'yicha mashq	Hududiy nomlar ko'rsatkichi bo'yicha mashq	2
14	Nomlarning mavzuy guruhlari bo'yicha tahlil	Nomlarning mavzuy guruhlari bo'yicha tahlil	2
15	Antroponim va toponimlar asosida hosil bo'lgan nomlar tahlili	Antroponim va toponimlar asosida hosil bo'lgan nomlar tahlili	2
16	Fononimlar tahlili	Fononimlar tahlili	2
17	Precedent birliklar asosida hosil bo'lgan nomlar tahlili	Precedent birliklar asosida hosil bo'lgan nomlar tahlili	2
18	Toshkent shahridagi savdo obyektlari nomlari tahlili (mustaqil yig'ilgan materiallar asosida)	Toshkent shahridagi savdo obyektlari nomlari tahlili (mustaqil yig'ilgan materiallar asosida)	2
19	Toshkent shahridagi restoran, kafe nomlari tahlili (mustaqil yig'ilgan materiallar asosida)	Toshkent shahridagi restoran, kafe nomlari tahlili (mustaqil yig'ilgan materiallar asosida)	2
20	Nodavlat ta'lim muassasalari nomlari tahlili (mustaqil yig'ilgan materiallar asosida)	Nodavlat ta'lim muassasalari nomlari tahlili (mustaqil yig'ilgan materiallar asosida)	2
Jami:			40 s.

3. Mustaqil ta'lim ishlari

"Mustaqil ta'lim va mustaqil mashg'ulotlar"ning asosiy maqsadi – o'qituvchining rahbarligi va nazoratida muayyan tadqiqot ishlarini mustaqil ravishda bajarish uchun bilim va ko'nikmalarni shakllantirish va rivojlantirish.

Fan bo'yicha mustaqil ta'limni tashkil etishda quyidagi shakllardan foydalanish tavsiya etiladi:

- neyning nazariyasi va amaliyoti materiallari bilan mustaqil ravishda tanishish, ularni konspektlashirish;

- Individual ravishda bajariladigan ish shakllari:

- 1) rasmiy axborot ko'rishidagi tahliliy ma'lumot;
- 2) umumlashtiruvchi jadval;
- 3) graf-sxema;
- 4) infografika;
- 5) adabiyotlar obzori;
- 6) muammoli topshiriq;
- 7) RRT formatdagi elektron taqdimot;
- 8) termin va tushunchalarning izohli lug'ati;
- 9) esse;
- 10) babs-mumozara o'tkazish uchun mumozarali savollar;
- 11) ilmiy maqola;
- 12) ilmiy maqola tezislari;
- 13) ilmiy asar, darslik, o'quv qo'llanma, lug'at, ilmiy maqola va h.k.ga annotatsiya;
- 14) ilmiy asar, darslik, o'quv qo'llanma, lug'at, ilmiy maqola va h.k.ga ilmiy taqritz.

Taqdimotlar amaliy mashg'ulotlarda muhokama qilinadi va baholamadi.

№	Mustaqil ta'lim mavzulari	O'quv mashg'ulot turi nomi	Qisqacha tavsif (kalit so'zlar)	Soatlar hajmi
1	Nom yaratish texnologiyasi: nomlarga qo'yiladigan talablar	Ma'ruza	Nom yaratish texnologiyasi: nomlarga qo'yiladigan talablar	4
2	Nom yaratish faoliyati va neyning lingvistikasining dolzarb muammolari	Amaliy	Nom yaratish faoliyati va neyning lingvistikasining dolzarb muammolari	4
3	Ergonomlar haqidagi internet materiallari tahlili	Amaliy	Ergonomlar haqidagi internet materiallari	4

4	Nomlarning mavziy guruhlari bo'yicha tahlil	Ma'ruza	tahlili	Nomlarning mavziy guruhlari bo'yicha tahlil	4
5	Toshkent shahridagi savdo obyektlari nomlari tahlili	Amaliy		Toshkent shahridagi savdo obyektlari nomlari tahlili	4
6	Toshkent shahridagi restoran, kafe nomlari tahlili	Ma'ruza		Toshkent shahridagi restoran, kafe nomlari tahlili	4
7	Nodavlat ta'lim muassasalari nomlari tahlili	Amaliy		Nodavlat ta'lim muassasalari nomlari tahlili	4
8	Tilda nom yaratishning asosiy tendensiyalari	Ma'ruza		Tilda nom yaratishning asosiy tendensiyalari	4
9	Milliy nomlar zaxirasini yaratish bo'yicha tavsiyalar	Amaliy		Milliy nomlar zaxirasini yaratish bo'yicha tavsiyalar	4
10	Glossariy tuzish	Ma'ruza		Glossariy tuzish	4
11	Nom yaratish usullari	Amaliy		Nom yaratish usullari	4
12	Nomlarning informativlik, kommunikativ natijaviylik va nutqiy ta'sir ko'rsatish vazifasi. Nomlarning ishoraviylik va axborot ifodalash vazifasi	Ma'ruza		Nomlarning informativlik, kommunikativ natijaviylik va nutqiy ta'sir ko'rsatish vazifasi. Nomlarning ishoraviylik va axborot ifodalash vazifasi	4
13	Nomlashda xorij so'zlaridan foydalanish. O'zbek tilida nomlardan foydalanish amaliyoti; yutuqlar, kamchiliklar, tavsiyalar	Amaliy		Nomlashda xorij so'zlaridan foydalanish. O'zbek tilida nomlardan foydalanish amaliyoti: yutuqlar, kamchiliklar, tavsiyalar	4
14	Tilshunoslikda neyning muammosining o'rganilishi	Ma'ruza		Tilshunoslikda neyning muammosining o'rganilishi	4
15	Nom yaratish faoliyati va neyning	Amaliy		Nom yaratish faoliyati va neyning	4

lingvistikasining dolzarb muammolari	lingvistikasining dolzarb muammolari	Jami: 60 s.
--------------------------------------	--------------------------------------	-------------

5. O'QUV ADABIYOTLARI VA AXBOROT MANBALARI

Asosiy adabiyotlar:

1. M.Saparniyazova Neyming nazariyasi va amaliyoti. –Toshkent: Ishonchli hamkor, 2022.
2. M.Saparniyazova, J.O'rozov. O'zbek tilida nom yaratishning lingvoadaniy xususiyatlari. Monografiya. –T.: Ishonchli hamkor, 2021.
- 3.D.Lutfullayeva, M.Saparniyazova, R.Davlatova. Monografiya. O'zbek tilida nom yaratishning lingvistik-me'yoriy asoslari. – Toshkent: MALIK PRINT CO, 2022.

Qo'shimcha adabiyotlar

1. Xudoyberganova D. Tashkilot, korxon va muassasa nomlarining izohli-tavsiyaviy lug'ati. –T.: Ishonchli hamkor, 2021.
2. R.H.Davlatova, I.I.To'qmirzayeva. Hududiy nomlarning mavzulashirilgan ko'rsatkichi. (Navoiy viloyati tadbirkorlik faoliyati obyektlari, korxon, firma nomlari misolida). – Navoiy, 2022.
3. M.Saparniyazova, N.Ahmedova. Hududiy nomlar ko'rsatkichi. (Toshkent shahar Chilonzor va Shayxontohur tumanlari). – Toshkent, 2022.
4. Lutfullaeva D., Saparniyazova M. Naming: The Technology of Creating a Name in the Language. Test Engineering and Management.November-December 2019, United States: Mattingley Publishing Co., Inc. P. 4183 - 4189.
5. Lutfullayeva D., Saparniyazova M., Davlatova R. CRITERIA FOR CREATING A NAME IN THE UZBEK LANGUAGE. // JOURNAL OF CRITICAL REVIEWS. ISSN- 2394-5125. VOL. 4, ISSUE 16, 2020. C3142-3145/https://scholar.google.ru/scholar?hl=ru&as_scl=0,5&cluster=10537672269908797832/d=gs_qabs&t=1652186384976&u=%23p%3DIOJINXIVPZIJ
6. Лутфуллаева Д.Э., Сапарниязова М. Нейминговая технология: функции информативности, коммуникативной результативности и речевого воздействия неймов. //Вестник науки и образования. Российский импакт-фактор: 3,58. Москва, 2020. –стр. 54-60. <http://scientificjournal.ru/n/114-fil/1517-nejmingovaya-tekhnologiya-fun.html>
7. M.Saparniyazova. Neyming fonetikasi: tilda nom (nom) yaratishning fonetik xususiyatlari. //So'z san'ati. 2022. № 2.

